

บันทึก

เรื่อง การจดทะเบียนข้อบังคับของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เอกธนา จำกัด
ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕

กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้มีหนังสือที่ พณ ๐๖๐๖/๑๐๓๒ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๓๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่าด้วยกรมทะเบียนการค้ามีปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาจดทะเบียนข้อบังคับของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เอกธนา จำกัด ซึ่งประสงค์ยื่นขอจดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ และได้เสนอขอจดทะเบียนร่างข้อบังคับบริษัท^๑ โดยกำหนดให้คณะกรรมการของบริษัทมีอำนาจส่งหนังสือให้ผู้ถือหุ้นที่เป็นต้นเหตุทำให้บริษัทต้องมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยน้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ต้องจำหน่ายหุ้นของตนแก่บุคคลสัญชาติไทย เพื่อเป็นการรักษาสัดส่วนการถือหุ้นดังกล่าวและหากผู้ถือหุ้นนั้นฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ก็จะไม่มีความเสี่ยงลงคะแนนในการประชุมผู้ถือหุ้น รวมทั้งคณะกรรมการของบริษัทยังมีอำนาจระงับการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นที่ฝ่าฝืนนั้นด้วย ซึ่งมีปัญหาว่าการกำหนดข้อบังคับของบริษัทในลักษณะเช่นนี้ จะสามารถทำได้หรือไม่

เจ้าหน้าที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นเป็น

^๑ข้อ ๑๖ บริษัทต้องมีบุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ (เจ็ดสิบห้า) ของจำนวนหุ้นที่ได้ออกแล้ว ทั้งนี้ให้ถือตามรายงานของนายทะเบียนหุ้น

บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีบุคคลต่างด้าวถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ (ห้าสิบ) ของทุนทั้งหมดขึ้นไปก็ดี หรือมูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของคนต่างด้าวโดยเฉพาะหรือเป็นส่วนใหญ่ก็ดี หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ต้องเป็นคนต่างด้าวตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายก็ดี ให้ถือว่าบุคคลหรือนิติบุคคลนั้นมีสัญชาติต่างด้าวตามความในข้อบังคับนี้

ห้ามมิให้บริษัทจำหน่ายหุ้นของบริษัทให้แก่คนต่างด้าว ซึ่งจะมีผลทำให้อัตราส่วนการถือหุ้นของบุคคลสัญชาติไทยมีน้อยกว่าตามที่กำหนดในวรรคแรก

หากปรากฏว่าเมื่อใดผู้ถือหุ้นที่มีได้มีสัญชาติไทยเข้ามาถือหุ้นหรือผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทยอยู่ก่อนแล้วได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าวหรือมีกฎหมายกำหนดให้เป็นคนต่างด้าว จนเป็นเหตุให้บริษัทมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยน้อยกว่าร้อยละ ๗๕ (เจ็ดสิบห้า) ให้คณะกรรมการมีอำนาจส่งเป็นหนังสือให้ผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นต้นเหตุจำหน่ายหุ้นของตนแก่บุคคลสัญชาติไทยบางส่วน หรือทั้งหมดแล้วแต่กรณีเพื่อให้บริษัทมีผู้ถือหุ้นเป็นบุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นได้ร้อยละ ๗๕ (เจ็ดสิบห้า) ทั้งนี้ตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ผู้ถือหุ้นใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการที่ได้แจ้งให้ตนทราบเป็นหนังสือแล้ว ผู้ถือหุ้นนั้นไม่มีสิทธิออกเสียงเป็นคะแนนในการประชุมผู้ถือหุ้นในส่วนที่เกี่ยวกับจำนวนหุ้นที่คณะกรรมการสั่งให้จำหน่าย นอกจากนั้น คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ จนกว่าผู้นั้นจะปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการ และผู้ถือหุ้นนั้นจะคิดเอาดอกเบี้ยในเงินปันผลที่ถูกระงับจ่ายหรือเรียกดอกเบี้ยใดๆ จากบริษัทไม่ได้

สองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายแรก เห็นว่า ข้อบังคับข้างต้นขัดต่อพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติให้บริษัทมหาชนสามารถกำหนดข้อบังคับใด ๆ ของบริษัทได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหนังสือบริคณห์สนธิและบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๐)^๒ ซึ่งข้อบังคับของบริษัทดังกล่าวนี้ เป็นการจำกัดสิทธิของผู้ถือหุ้นทั้งในการออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผู้ถือหุ้น และการรับเงินปันผลอันเป็นการขัดต่อมาตรา ๑๐๒^๓ และมาตรา ๑๑๕^๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และแม้ว่าบริษัทมหาชนจะสามารถตั้งข้อกำหนดหรือข้อจำกัดใด ๆ ในการโอนหุ้น เพื่อเป็นการรักษาอัตราส่วนการถือหุ้นของคนไทยกับคนต่างด้าวได้ก็ตาม (มาตรา ๕๗)^๕ แต่ข้อบังคับของบริษัทดังกล่าวนี้จะใช้บังคับได้ต่อเมื่อบริษัทได้จดทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว และปรากฏในภายหลังว่าการโอนหุ้นดังกล่าวนี้ ทำให้สัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวใน

^๒มาตรา ๓๐ ข้อบังคับของบริษัทต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหนังสือบริคณห์สนธิและบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ และอย่างน้อยต้องกำหนดเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) การออกหุ้นและการโอนหุ้น
- (๒) การประชุมผู้ถือหุ้น
- (๓) จำนวน วิธีการเลือกตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบกำหนด

ออกตามวาระ การประชุม และอำนาจกรรมการ

- (๔) การบัญชี การเงิน และการสอบบัญชี
- (๕) การออกหุ้นบุริมสิทธิ (ถ้ามี)
- (๖) การแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญ (ถ้ามี)

^๓มาตรา ๑๐๒ ผู้ถือหุ้นมีสิทธิเข้าประชุมและออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผู้ถือหุ้น แต่จะมอบฉันทะให้บุคคลอื่นเข้าประชุมและออกเสียงลงคะแนนแทนก็ได้ ในการนี้ให้นามตรา ๓๓ วรรคสอง วรรคสี่ และวรรคห้า และมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยในกรณีการมอบฉันทะให้ยื่นหนังสือมอบฉันทะต่อประธานกรรมการหรือผู้ที่ประธานกรรมการกำหนด

^๔มาตรา ๑๑๕ การจ่ายเงินปันผลจากเงินประเภทอื่นนอกจากเงินกำไรจะกระทำมิได้ ในกรณีที่บริษัทยังมียอดขาดทุนสะสมอยู่ ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผล

เงินปันผลนั้นให้แบ่งตามจำนวนหุ้น หุ้นละเท่า ๆ กัน เว้นแต่จะมีข้อบังคับกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในเรื่องหุ้นบุริมสิทธิ โดยการจ่ายเงินปันผลต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น

เมื่อข้อบังคับของบริษัทกำหนดให้ทำได้ คณะกรรมการอาจจ่ายเงินปันผลระหว่างกาลให้แก่ผู้ถือหุ้นได้เป็นครั้งคราว เมื่อเห็นว่าบริษัทมีกำไรสมควรพอที่จะทำเช่นนั้น และเมื่อได้จ่ายเงินปันผลแล้ว ให้รายงานให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมคราวต่อไป

การจ่ายเงินปันผลนั้นให้กระทำภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้น หรือคณะกรรมการลงมติ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้แจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ถือหุ้นกับให้โฆษณาบอกกล่าวการจ่ายเงินปันผลนั้นในหนังสือพิมพ์ด้วย

^๕มาตรา ๕๗ บริษัทจะกำหนดข้อจำกัดใด ๆ ในการโอนหุ้นมิได้ เว้นแต่ข้อจำกัดนั้น ๆ จะเป็นไปเพื่อรักษาสถิติและผลประโยชน์ที่บริษัทจะพึงได้รับตามกฎหมายหรือเพื่อเป็นการรักษาอัตราส่วนการถือหุ้นของคนไทยกับคนต่างด้าว

ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทจะโอนหุ้นที่ซื้อตามมาตรา ๑๗(๓) ก่อนครบกำหนดสองปีนับแต่วันจดทะเบียนเป็นบริษัทแล้วมิได้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น

บริษัทสูงกว่าสัดส่วนที่กำหนดไว้ จึงให้ผู้ถือหุ้นคนต่างด้าวผู้เป็นต้นเหตุต้องทำการจำหน่ายหุ้นของตน มิฉะนั้นก็ไม่มีสิทธิรับเงินปันผลหรือเข้าประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นคนละกรณีกันกับมาตรา ๕๗ กล่าวคือ การกำหนดข้อจำกัดเพื่อรักษาอัตราส่วนการถือหุ้นของคนไทยกับคนต่างด้าวต้องเป็นข้อจำกัดในการโอนหุ้น แต่ข้อบังคับของบริษัทดังกล่าวเป็นการกำหนดข้อจำกัดสิทธิและการใช้สิทธิของผู้ถือหุ้น (ซึ่งได้รับโอนหุ้นมาแล้ว) ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายและเป็นการรอนสิทธิของผู้ถือหุ้นทั้ง ๆ ที่การกระทำดังกล่าวมิใช่ความผิดของผู้ถือหุ้น ข้อบังคับดังกล่าวจึงเป็นการขัดต่อบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ข้อบังคับข้างต้นไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ เนื่องจากร่างข้อบังคับที่เป็นปัญหานี้เป็นของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ซึ่งจำเป็นต้องนำเอาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ.๒๕๒๒ มาประกอบการพิจารณาด้วย และโดยที่มาตรา ๑๗^๖ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๕ กำหนดให้บริษัทเงินทุนต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ (ร้อยละ ๗๕) ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด ซึ่งเมื่อมีการกำหนดข้อบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวแล้วจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดบทบังคับ (sanction) ไว้เสียด้วย ซึ่งหากไม่มีบทบังคับกำหนดไว้จะทำให้ข้อบังคับที่กำหนดให้ต้องไม่มีหุ้นต่างด้าวในบริษัทเงินทุนเกินกว่าร้อยละ ๒๕ ตามมาตรา ๑๗ จะไม่มีผลบังคับ เช่นเดียวกับกฎหมายที่กำหนดการกระทำเป็นความผิดไว้แต่ไม่มีบทลงโทษอีกทั้งบทบัญญัติตามมาตรา ๑๘^๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ.๒๕๒๒ แม้จะกล่าวถึงเฉพาะแต่ผู้ถือหุ้นตามมาตรา ๑๔^๘ คือ ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งจะถือหุ้นเกินอัตรา

^๖มาตรา ๑๗ บริษัทเงินทุนต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด และต้องมีการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานของบริษัทเงินทุนนั้น รัฐมนตรีด้วยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจผ่อนผันให้มีจำนวนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการเป็นอย่างอื่นได้ในการผ่อนผันนั้นจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไปด้วยก็ได้

^๗มาตรา ๑๘ เมื่อปรากฏว่าการได้มาซึ่งหุ้นของบริษัทเงินทุนเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดถือหุ้นเกินจำนวนที่ถือได้ตามมาตรา ๑๔ บุคคลนั้นจะยกเอาการถือหุ้นในส่วนที่เกินจำนวนดังกล่าวขึ้นใช้ยื่นต่อบริษัทเงินทุนนั้นมิได้ และบริษัทเงินทุนนั้นจะจ่ายเงินปันผลหรือเงินตอบแทนอย่างอื่นให้แก่บุคคลนั้น หรือให้บุคคลนั้นออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมของผู้ถือหุ้นตามจำนวนหุ้นในส่วนที่เกินมิได้

^๘มาตรา ๑๔ บริษัทเงินทุนต้องมีทุนจดทะเบียนและทุนซึ่งชำระแล้วตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าหกสิบล้านบาท

บุคคลใดจะถือหุ้นบริษัทเงินทุนใดเกินอัตราร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดของบริษัทเงินทุนนั้นมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ถือหุ้นเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนากระบวนการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทยหรือนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขฐานะหรือการ

ร้อยละ ๑๐ ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดไม่ได้ ซึ่งหากถือหุ้นเกิน บริษัทเงินทุนไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินปันผลหรือเงินตอบแทนอย่างอื่นให้แก่บุคคลนั้นในส่วนจำนวนหุ้นที่เกิน หรือกำหนดให้บุคคลนั้นออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมของผู้ถือหุ้นตามจำนวนหุ้นในส่วนที่เกินมิได้ โดยมีได้กล่าวถึงผู้ถือหุ้นต่างตัวตามมาตรา ๑๗ ด้วยก็ตาม ก็มีได้หมายความว่าบริษัทเงินทุนจะกำหนดข้อบังคับตามแนวเดียวกับมาตรา ๑๘ ไม่ได้ และการร่างกฎหมายเรื่องนี้จะต้องพิจารณาไปในทางเป็นช่องโหว่ของกฎหมายด้วย เพราะมาตรา ๑๗ ก็เป็นบทบังคับเด็ดขาดโดยใช้คำว่า “ต้อง” นอกจากนี้ ตามมาตรา ๑๙ ยังเป็นบทบัญญัติซึ่งแสดงให้เห็นว่าตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ อยู่ในฐานะเดียวกัน จึงสามารถใช้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายไปตามแนวทางเดียวกันได้ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เองเห็นได้ว่า บริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายทั้งสองฉบับ โดยสามารถวางแนวและกำหนดข้อบังคับของบริษัทให้มีผลในทางที่สามารถกำกับการถือหุ้นโดยคนตัวตัวให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้

เนื่องจากประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกรมทะเบียนการค้ามีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่ายและไม่อาจหาข้อยุติได้ กรมทะเบียนการค้าจึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัย เพื่อกรมทะเบียนการค้าจะได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อ

ดำเนินงานของบริษัทเงินทุนนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจผ่อนผันให้มีการถือหุ้นเป็นอย่างอื่นได้ ในการผ่อนผันนั้นจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

หุ้นบริษัทเงินทุนที่บุคคลหรือห้างหุ้นส่วนดังต่อไปนี้ถืออยู่ให้นับรวมเป็นหุ้นของบุคคลตามวรรคสองด้วย

(๑) คู่สมรสของบุคคลตามวรรคสอง

(๒) บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลตามวรรคสอง

(๓) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่บุคคลตามวรรคสองหรือบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) เป็นหุ้นส่วน

(๔) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่บุคคลตามวรรคสองหรือบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) เป็นหุ้นส่วน

จำพวกไม่จำกัดความรับผิด หรือเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดที่มีหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของหุ้นทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น

(๕) บริษัทจำกัดที่บุคคลตามวรรคสอง หรือบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (๓) หรือ (๔) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น หรือ

(๖) บริษัทจำกัดที่บุคคลตามวรรคสองหรือบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (๓) หรือ (๔) หรือบริษัทจำกัดตาม (๕) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น

“มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ วรรคสองและวรรคสาม มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ ให้บริษัทเงินทุนตรวจสอบทะเบียนผู้ถือหุ้นทุกคราวก่อนการประชุมผู้ถือหุ้นและก่อนจ่ายเงินปันผลหรือเงินตอบแทนอื่นใด แล้วแจ้งผลการตรวจสอบต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามรายการและภายในเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และในกรณีที่พบว่าผู้ถือหุ้นรายใดถือหุ้นเกินจำนวนที่กำหนดในมาตรา ๑๔ ให้บริษัทเงินทุนแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อดำเนินการจำหน่ายหุ้นที่เกินนั้นเสีย

หรือดังกล่าวโดยฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์และกรมทะเบียนการค้า) ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้แทนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว มีความเห็นว่า มาตรา ๓๐^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดให้บริษัทสามารถกำหนดข้อบังคับของบริษัทในเรื่องต่างๆ ได้เป็นการทั่วไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหนังสือบริคณห์สนธิหรือบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สำหรับการโอนหุ้นนั้น มาตรา ๑๖^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้บัญญัติห้ามบริษัทเงินทุนออกข้อบังคับกำหนดข้อจำกัดในการโอนหุ้น “เว้นแต่เพื่อเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด” และมาตรา ๕๗^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดว่าบริษัทจะกำหนดข้อจำกัดใด ๆ ในการโอนหุ้นมิได้ “เว้นแต่ข้อจำกัดนั้น ๆ จะเป็นไปเพื่อรักษาสีทธิและผลประโยชน์ที่บริษัทจะพึงได้รับตามกฎหมายหรือเพื่อเป็นการรักษาอัตราส่วนการถือหุ้นของคนไทยกับคนต่างด้าว” ซึ่งมาตรา ๑๗^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับว่าบริษัทเงินทุนต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดหากบริษัทเงินทุนใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ บริษัทดังกล่าวจะต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๐^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒), ข้างต้น

^{๑๑}มาตรา ๑๖ หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิของบริษัทเงินทุนต้องเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อผู้ถือ มีมูลค่าของหุ้นไม่เกินหุ้นละหนึ่งร้อยบาท และข้อบังคับของบริษัทเงินทุนต้องไม่มีข้อจำกัดในการโอนหุ้น เว้นแต่เพื่อเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕), ข้างต้น

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๖), ข้างต้น

^{๑๔}มาตรา ๗๐ บริษัทใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา ๓๗ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๒๐ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๘) หรือ (๑๑) มาตรา ๒๒ ตี มาตรา ๒๓ ทวิ มาตรา ๒๖ วรรคสอง มาตรา ๒๖ ทวิ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๒๖ ตี วรรคสอง มาตรา ๒๖ จัตวา มาตรา ๒๙ ทวิ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา ๓๗ มาตรา ๕๔ (๑) (๔) (๕) (๖) (๘) หรือ (๙) มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๗ ทวิ มาตรา ๕๗ ตี หรือมาตรา ๖๕ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในกฎกระทรวงตามมาตรา ๗ วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๕ จากบทบัญญัติมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ.๒๕๒๒ และมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ บริษัทเงินทุนจึงอาจออกข้อบังคับเพื่อให้มีผลเป็นการจำกัดการโอนหุ้นให้แก่คนต่างด้าว เพื่อมิให้ขัดต่อบทบังคับตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ.๒๕๒๒ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๕ นั้นได้ บทบังคับให้ผู้ถือหุ้นจำหน่ายหุ้นและหากผู้นั้นฝ่าฝืนไม่จำหน่ายหุ้นก็จะมีสิทธิออกเสียงหรืออาจถูกระงับการจ่ายเงินปันผลนั้นถือได้ว่าเป็นวิธีการบังคับเพื่อให้เกิดผลที่สอดคล้องกับมาตรา ๑๗ ดังกล่าว จึงสามารถกำหนดได้

(ลงชื่อ) ม. ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๓๘